

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdbg
Socken: Fagerhult Berättat av: Anton Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult sn

Uppteckningen rör

Del III

Folkdiktning,
Folket (under vissa förhållanden,
se registrert!)

Arbetet

(40 sidor)

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Anton Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult sn

1

Uppteckningen rör

<u>Register.</u>	sid.
Register	1
Förord	3
Meddel:s biografi (vallgång m.m.)	4
Meddelarens fotografi	9
Hur bonden lurade fan att flåhacka	
Hälvten var	10
Drängen tävlar slå med fan. Övernaturlig lie	11
När sjöng man visor?	13
Visor. Vilka visor sjöngos?	14
Folkpoesi, diktad i socknen	15
Gåta om brevet	16
Gåta om ägget	17
Gåta om enfot, tvåfot, trefot och fyrfot	18
Gåta om "Vad"	19
Vad fåren säga. Vad bien "ropa"	20
Snapphanar	21

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Anton Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult sn

2

<i>Uppteckningen rör</i>	<u>Register.</u>	sid.
Vilseleda fiender med bål		22
Offer till Fagerhult kyrka		23
"Rumpeskatten"		24
Skolgång		25
Priser 1869		27
Sådden (märkesdagar)		28
Rågen (sådd, äringstyda, ta haren, travar, kvinnan skall lägga in efterträfsorna, m.m.)		29
Mage på fåret och fodertillgången		38
Rackaren		39

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Anton Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult sn

3

Uppteckningen rör

Förord.

Efter denne meddel. Anton Kristiansson förekommer förutom de här till "Del III" samlade uppteckningarna även en "Del I" på 46 sidor uppt:ar, om övernaturliga väsen, och en Del II (omkr. 34 sidor) om kloka, magi, småbarn m.m. - Jfr Förord till Del I!

Röke den 11 sept. 38
Lage Nilsson

ACC. N:R. 5652

Landskap: Sm. Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Åbo Adress: Grödborg
 Socken: Fagelhult Berättat av: Ant. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagelhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV~~4.~~~~1-5~~Meddel: a biograf.

Fad., Kristian Bengtsson, f. i Pällesås, Fagelhult en, var
 lantbr. Hans far köpte gården här. Farf. född i Bjärnholm,
 men flyttade således f. Pällesås. Farmodern hette Boel. Meddel
 vet inte var hon var född, "det var då ingen, då talade om"
 "Hon levde då jag föddes, men dog, då jag var liten". Farfadern
 var död, red. då meddel. föddes.

Modern, Ararina Ponsdatter, f. i Boall i Hishult. Hennes
 far, Pven Andersson, - kol. född i Boall. Hennes mor,
 Katarina, f. på Skogen i Örnelljunga socken.

Meddel. hade 3 systor, dessa är döda alla. Som liten,
 den tiden då meddel. gick i skola var meddel. bor-
 st i övaktade kreatur. Hög en änka i Pällesås, på
 det stället jag hade en. Jag var i Bjärnholm också

Skriv endast på denna sida!

Förfäder.

villgång

föte!

ACC. N:R. 5652

Landskap: Sk. Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Asbo Adress: Esärdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Ant. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

(2)

Meddel: e biograf.

övertalade "kräk" - då var jag inte om nätterna med dem.
 När kreaturen fick gå till kl. 11 l. någonting, då hade
 de seg. Då gick jag till den kon, som hade bjälka, ö där
 släck jag armen i "bjälkekrammen" ö sov. ö så skulle
 jag vakna, när hon gick opp. Det var ju varmt ö så,
 så det var inte kallt, ö så hade jag ju ligger på
 mig rova ö så, ö så var ju "kolen" varm. Detta var hos
 en annan ämna, När Bengtssons i Bjäla bygget in-
 ka. Det var ju inte vanligt precis att pojkar gick med
 kreaturen om nätterna. När det började lida med
 8-9 tiden på morgonen, så var de nöjda ö ville gå
 hem. Det var inte så strängt att vakta på det sättet,
 för det var mest för deras skämsel, så de inte jungs

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. N:R. 5652

Landskap: Sk. Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Åsbo Adress: Äraby
 Socken: Fagelhult Berättat av: Ant. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagelhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 6

(3)

Meddel: a biografi

på andras ägor. Sedan på kvällen vid 5-6 slöpte vi ut den
 järn. Det var för att de var så oslyriga om dagen, nu i vär-
 men så de kunde inte vara ute då. Sedan om dagen ha, då
 skulle jag ju få sova, men det blev sällan av. Jag gjorde
 rent i lodagården. Där var en tio - elva stycken korölvvi-
 gor. Detta då meddel. var i bekräftat i oss sådana.

"I Bralle by" såde mor, hade man haft en valstak med
 kreaturen - det var före mätningen, ö han hade en
 näver, hur att "luda" i, ö det skulle vara för att skrä-
 ma varjen med. "Krad med näver; man kallade det gille-
 sta, det som var vidare, för skrällen.

Den här gamle mannen, som bodde här, som var
 född 1902, han sköt den siste varjen, som var här i

Skriv endast på denna sida!

bargar.

forts.!

ACC. N.R. 5652

Landskap: Sk. Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Åbo Adress: Gräby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Hut. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 7

(4)

Meddel: a biografi.

nijderna. Sed var då ont, ö man hade mätat hoppen, som han tog då när hon sprang - ö man förundrade sig rent att han kunde lega så länge språng.

Mera om kreatursvaktandet: Inspektörerna som här voro kallade vi för brems ö för blindknaggar ö för besed - det var den som kreaturen sprang för.

Sedan, då jag var konfirmerad tjänste jag hos Peder Nilsson. Och var hemma lite ibland. Sedan tjänste jag i Fällers liden som jag jiffla mig med. Hon heter Selma. Hon var en faster till Karl Nilsson i Smedhult.

Först han var jift var meddel. även ute på timmerarbete. Vid Engelholm, Sönnarslöv, Billesholm, Munke-Ljungby ö Östr Ljungby. Betaln. för detta var då

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. N:R. 5652

Landskap: Sk. Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Asbo Adress: Eardby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Hnt. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

(5)

Meddel: e biografi.

1.50 om dagen, på vilket man skulle föda sig själv. Hade lite mat mick med mig hemifrån ö köpte mjölk lin 6 ö li-tern.

Medan jag var här hemma, gick jag bort ö tröskade om vintarna. För 50 äre om dagen ö korlen.

Jag fick en kordym lin kläder, när jag var i Bjärn-lygget ö vaktade kräken över sommaren.

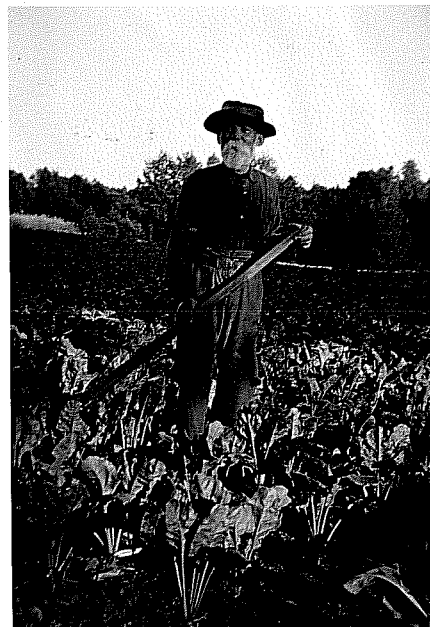
Jfälleräs var jag ö vaktade kräken pi så sån an jag skulle vaktat kräken pi sommaren, ö sedan skulle jag vara hos dem över vintern fritt ö gå i skola, för jag gick i skola i Fagerhult ö det blev närmare från Jällarås.

Meddel.
Anton Kristiansson
Sjöholmen
-sysselsatt med att
harka betor.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
5652

Landsk. Skåne
Hd. N. Åsbo
Sn. Fagerhult
By etc.

9

744
1/1
5528

H. ....

Br. ....

L. ....

Djup .....

Diam. ....

Ägare .....

(Adr.) .....

Fotogr. av Lage Nilsson
Teckn. ....

År 1938 .....

Negativ .....

Acc.nr: 5652

Skåne
N. Åsbo hd
Fagerhult sn
Uppt. år 1938

Uppt. av Lage Nilsson, Gårdby.
Berättat av Anton Kristiansson,
f. år 1864 i Fagerhult

10

Hur bonden lurade fan att flåhacka.

Fan skulle bruka med till hälften. Och han hjälpte för den skull till med att flåhacka.

Det första året brukade de sätta päror, och de gjorde de då med.

När de skulle dela, frågade bonden: "Vill du ha det som är ovanom jorden, eller vill du ha det som är i jorden?" - Fan valde det som var ovanom jorden, och då fick han riva av potatiskålen, och sedan tog bonden upp potatisen, som var i jorden.

Nästa år sådde de råg. När det var tid att bärga den, sade Fan: "Jag tog det som var ovanom jorden i fjol, nu tar jag det som är i jorden i år!"

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Lage Wilson

Härad: N. Åsbo

Adress: Gården

Socken: Fagerhult

Berättat av Mr. Kristiansson

Uppteckningsår: 1938

Född år 1864 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

~~122~~

Uppteckningen rör Drängen Låslar slå med fan.

En karl var duktig slått karl. "Hade han en bra lie, så skulle han kunna slå i Kapp [slå Gills] med gilla fan." De hade en tåntid. Men han (drängen) var bekymrad. Kom en haka ö gav honom en lie. Men han skulle inte få stycka den ene lilla i eggen. - När de började, började drängen vinna på stycket. Tog upp "en trilla" och den ledde fick hålla sig uti kring ö kan arbetade ö vändades. "Ska vi inte få en snat," frågade han. "Slå idag, ö få en i morgon," svarade drängen. Här säger man stycka liden, men den som latsade om det

"Dinne i
mitten på
stycket!"

forts.!

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Sjö Adress: Gårdby
 Socken: Fagelshult Berättat av: Ant. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagelshult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

(2)

Uppteckningen rör Drängen töolas då med fur (fots.).

(men det var mer än en som talade om det) han sa
 att den lede han sa 'fotta'.

Så gick de hem, o drängen hängde opp hien
 på en stolsolper. Nä vid blev det en skara
 i stolsolper. Plenen skall vara där ännu;
 men var det ä precis det han var inte sä-
 ga. Och sköranäs i stenen. Kallas fans hak
 [fäns hak]. - Då skall drängen tagit ner
 hien i jän - o tillat på eggen i den, o vid
 detta skall han ha sett att det var ett rev-
 ben, liksom efter en höst l. sådant, som har
 slagit i kapp med jävulen med.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Ant. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagerhult

13

Uppteckningen rör

Visor (när sjöng man visorna?)

Meddel., som ännu kan sjunga ganska gamla visor, sjöng ganska mycket i sina unga dar. Var för övr. oift, tills han var 35 år gammal. Jick han och slog säd eller hö i ett arbetslag t.ex., då kunde han taga upp och sjunga visor. Ibland sjöng han - eller någon annan, som ville - ensam, men det hände också att den, som sjöng fick hjälp av andra i sällskapet. Meddel. erinrar sig allra bäst att flickorna sjöngo tillsammans i störr utsträckning än ensamma, eller sjöngo gemensamt oftare än män.

När meddelaren under en följd av år var borta som timmerman på arbeten i andra socknar, sjöng han inte, ty han menar att skulle det ha passat för honom att jöra det, då hade han måst kunna sjunga bättre, än vad som jick för sig hemma - hade måst kunna sjunga särskilt bra då, om det skulle ha varit någonting.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Ant. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagerhult

14

Uppteckningen rör

Visor.

Jag låter meddel. räkna upp vad man sjöng i hans ungdom. En del av de visor, som nedan anjes, kan han ganska fullständigt, av andra blott stumpar - har glömt dem nu!

"På blomsterklädd kulle" - mkt jängse!

"En stjärneklar afton" - också vanlig!

Bonden och riddaren - "Var skall riddaren ligga m.m."

"Och lantmannen, han plöjer sin åker och sin äng; när aftonen är inne får han vila i sin säng, men sjömannen - - - hon kunde mig uppvärma och torka mina klä'r. - - - diktat har - - - - - ifrån Karlskrona stad."

Visan om Madigan.

Visa om en flicka, som trampade på brödet.

"En konung i Sverige, han flyr icke järna"

"Herr Peder, han gångar sig på kammargolvet in"

"Den blomsterprydda gondolen gled"

Visa om en fånge, som blivit fångslad under sin värnplikt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Ant. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagerhult

15

Uppteckningen rör

Folkpoesi.

Om en pojke i bygden, som följde med en jude, vilken jick ikring
och köpte upp kvinnohår, diktade bekanta till honom en visa, i
vilken det till att börja med stod något om att han "tänkt att
bliva bråddrik" och sedan bl.a. detta:

"Sätt sig ner och vi skall klippa nätt.

Men så klippte de en jäkla fätt.

Men nu de ej få klippa mera,
nu skola de om lusen halvera."

I en dikt, som någon diktat om Rapp-Skala, som jick och bad om
sina bitar, stod det:

"I Per Tuvessons gamla hus,
sitter Rapp-Skala och knäcker lus."

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Wilson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagelskud Berättat av: Ant. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagelskud

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Uppteckningen rör

Gåta om brevel.

Vill som en evan,
ö svart som en ramn;
det forer över bide land ö vand.
Vår det kommer fram, lalar det som en man.

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Asbo Adress: Gårdby
Socken: Fageshult Berättat av: Ant. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fageshult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Uppteckningen rör

Gåla om Ägget.

Lilla, rulla lilla på faget,
lilla, rulla lilla ner i
å lilla, rulla lilla i lu.
å ingen man i detta land
lilla, rulla [lilla rulla] boda kann.

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Wiisén
Härad: N. Åsbo Adress: Gäddby
Socken: Fagelrud Berättat av: Ant. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagelrud

18

Uppteckningen rör

Gåla.

två föt på tre föt.
aa ää på en föt.
sen kom fyra föt aa lög en föt
saa lög två föt tre föt
a lög le fyra föt, saa han släppte en föt.
aa sa fyra två föt sin en föt yän

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Wüsson
Härad: V. Sjöbo Adress: Gårdby
Socken: Fagelsmölle Berättat av: Ant. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagelsmölle

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Uppteckningen rör

Gåla om "vad?"

de kom en man från ångolan.
han hädso en kvin.
han het som dui - som ja.
som folk, som få.
som jör, som trå.
Ja säger hans näm:
- va hils han?

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Wüster
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagelskult Berättat av: Hil. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagelskult

20

Uppteckningen rör Vad fåren säga (ransa).

Det lilla lammet: Ja vil gå hem!

Baggen: ble, ble lit & te', ble, ble lit & te' - men ja
på en gång tårar, som ska gå
méd.

- men = medan; méd = ned.

Bina "ropa" vid svärmning. Den ena visen: "Ut, ut, ut!" Den andra:
"Kvar, kvar!"

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Isbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Hnt. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Uppteckningen rör Snappharna.

De hade blivit t. ex. blivit på en ställe, men de borde inte
 vara hemma till brödet va, järdigt*. Sen när de
 kom tillbaka, då var brödet borta, men då
 låg där en död man i ugnen. Ngon som
 snappharna va lyft in dit. — När i byn var
 en gammal man, som skulle vara farfare far
 till den som nu har stället; han sköt en
 snappharna, vilken kommit ö vill tala med
 honom. Likaså sköt de en i Värstj. De hade
 rykt ut på en ö. Byn kom ö intet där än röva!
 Snappharna kom fyra på en port, de lyft av än
 paddla sig ut på. När den av de fyra sköts, fö-
 rade porten jämviklen, och den kändes med de tre.

* var näml.
rädda för
överfall av
snappharna

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Särby
Socken: Fagerhult Berättat av Int. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagerhult

22

Uppteckningen rör Vilseleda fiender.

Och så som att i Björnsbolmen har legat en gård
längre ut. Mot mossarna lät. Mannen där hade
- det var krig ö häjninga - tillsammans
med grannarna kört ihop en hel hög med
träbräde, som man antände när fiende-
skaror kallades, och när dessa då såg ha-
det brann där, sade de. "Ja, där har de va-
rit redan ö land på ö rövat." Ö vid
att de såg det vände de.

ACC. NR. 5652

Landskap: Lk. .
Härad: N. Åbo
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1938
Upptecknat av: Lage Nilsson
Adress: Säraby
Berättat av: Anton Kristiansson
Född år: -64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

Uppteckningen rör Offer till Fagerhult kyrka.

Förr - dels 1) genom penninggåvor, som lämnades till kyrkokassören - infördes tillsammans med givarens namn i en bok. Namn och belopp upplästes från predikstolen. Sådana offer skall även ha givits till Fagerhult kyrka av folk i grannsocknarna. Ansågs vara ett bra medel till att man skulle få tur i sina strävanden. En person gav vid upprepade tillfällen 10 kr under sign. "Okänd", och från predikstolen upplästes: "Okänd - 10 kr." - Vid hustrus kyrktagning skänkte mannen ett par kronor.

Vidare äv. 2) genom att man gick fram till ett bord, som var utställt framme i kyrkan. Till detta bord bar församlingsmedlemmarna fram sin offer till kyrkan. En präst tog vid avflyttning från orten även upp offer på detta sätt. Bränneriägaren Viberg, som var i ovänskap med prästen, skickade en person som inte brydde sig om vad han gjorde till kyrkan med några skorpor, som denne lade på bordet till gåva åt prästen.

ACC. NR. 5652

Landskap: Fr. Upptecknat av: Lagerlöfsson
Härad: N. Isko Adress: Gräddby
Socken: Fagerhull Berättat av: Anton Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagerhull

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

Uppteckningen rör "Rumpeskatten."

När ett barn föddes i förtid, erlades rumpeskatt till kyrkan.

I bruk åtminstone till för en 55 år sedan. En som var far till en person, som nu är 55 år gammal, har näml. talat om för meddel. att han erlagt rumpeskatt för denna sin son.

Upptogs av kyrkokassören. Denne ville göra sig glad på en annans bekostnad vid ett gille en gång. Han hade något litet agg till honom. Och han sade till honom, så att många hörde det: "Nu skall du betala mig rumpeskatten." - "Det skall du visst få," svarade den andre med det samma, "för det var det roligaste jag haft." Och den som krävde honom på rumpeskatten hade inte mycket glädje att det, för den andres svar var bättre uppskattat.

5652

Skåne
N. d. h. h.
Fagerhult en
sept. 1938

av Lage Nilsson,
Gårdby,
eller Anten Kristiansson,
f. 1864 i Fagerhult

25

Sulqång

1-2

De skåne en med skola, för våra föräldrar hade gått i skola där kringgående skola - som de höll hos bröderna på det ena & det andra stället - & där var soldater, som undervisade där, & de var stränga, så vi blev rädda för att gå i skola.

När mor gick i skola, då hade de nog inte skiffelbrevor, utan de hade en bänk med sand i, som de skulle skriva i. Den såg ut som en vanligt säte 4-5 alnar, i bredd som ett soffbord & jäddad med ribbor så de kunde ha sand i den. Här möjl. på vinden i det gamla skolhuset. Kallades sandbänken.

I bondgårdarna där barnen voro & läste, skall de ha haft den bänken. Fingo väl flytta den med sig.

fort.!

5652

Skane
N. Leks hd,
Fagerhult en, Upl. 1938
av Tage Vikström,
Gårdby,
efter Anton Kristiansson,
f. 1864 i Fagerhult

26

Skolgång

(2)

När skolkaset byggdes gick det väst till så att bönderna skulle skaffa viske, den ene ritt ö den andre annat. När det var färdigt stälde man till en dans, ö de hade väl lite brännvin med också, ö de dansade då de gamla gubbarna, här man talad om.

Sedan var emellertid skolan för trång för alla barnen, ö meddel. gick i skola i Smedhult, på en gård där. "Vi var i Tills tändernas dagliga stuga ö sedan hos nämndemännen, där Vikström bor." Ö sedan jag var i Sällersås - i början på 1900-tal., då hade jag skola. Jag tror inte jag hade 20 år för hela läsåret.

Den förste skollär. här var Yeberg.

5652

Skåne
N. Åsbo hd
Fagerhult en
1938

Lage Nilsson,
Gäddby,
efter Anton Kristiansson,
f. 1864 i Fagerhult.

27

Priser 1869.

Det var så dyr tid på säden 1869; då kostade säden
30 kr på tunna. Man mol bl.a. hade att dryga
ut brödet med.

Man talade mycket om att man hade kört att
baka bröd av.

Kornbröd.

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo hd Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult sn Berättat av Ant. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1864 i Fagerhult

28

Uppteckningen rör

Sådden (märkesdagar).

Erikdagen - så havre.

Urban - så korn.

Karolinadagen - så hör.

Bedadagen - bönor.

Minns en gång t.ex. hur "skomakarens
syster Manda" var ute i trädgårdslandet vid deras hem och satte
bönor. Sade att hon jorde det den dagen för det att det var
Bedadagen då. Annars var det på den tiden inte mycket vanligt
att folket här hade bönor satta.

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Bo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: And. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult

29

1-9

Uppteckningen rör

Rågen (andliga folkminnen m.m.)

Vid "mikéle nedan" skulle det vara särskilt bra att så råg. Om den såddes på nget, hade man nog för sig att det skulle bli mer skott ö längsamare blomning.

Om ngn sådde så tidigt, så den var för utväxle, så man fruktade för att den var för tjock ö skulle rustna ner, så kunde man ju stoppa fälen på den. Inte vanligt!

Min far var död. Ja, var inte mer än 8 år. Då skulle min far brä hit ö så. Han ville ha skäl att sätta i

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. NR. 5652

Landskap: Pikane Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Hsbo Adress: Garaby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Hnd. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

(2)

Uppteckningen rör Rågen (forts.).

åkeru. Det skulle vara "ängerstål". T. ex. så här:
 man hade kanske slagit av en lile, o så
 ångrade man på att man slagit av
 den. Men vi fick inte fån i ngt
 ångerstål. Han tog en kniv — jag
 tror det var brödkniven — och satte
 den i åkeru.

Vid mikel kunde man jöru, för än få
 veta om nästa års skörd, på detta sätt.
 Man tog lile halva (d. kanske var det såd)
 i en liten kupa, o den skulle man lägga
 på kullen. Bläste den då bort, då skulle

Bringsstyda.

forts.!

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Håbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Md. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1928 Född år -64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

31

~~13)~~

Uppteckningen rör Rägen (forts.).

man bara låta den fara, för då blev det gott om
 föde, men blev den liggande, då skulle man
 taga in den, för då blev det ont om, och
 då behövde man den. Jag har inte sett det
 utfört, men det var en — Bengt Peter
 Nilsson, som bodde här intill — som be-
 rättade det. B. P. N., f. 1860 i Sällersås,
 denna församl.

Hans Lindgren sade att det var en dog,
 som hette Paulus, om solen skinte så länge
 den dagen som två karlar behövde
 för att stala en häst, då skulle det bli

Från annan
 socken!

forts.!

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Brbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Hnd. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32

(4)

Uppteckningen rör Rågen (forts.).

gods år. H.d.-n, levde o dog vid en 75-76 års
ålder omkr. 1902. Han var född på syd-
stället närmast liden. Han levde mycket om
Borringe.

Om Erik gav ut, så var Olof kaka.

De brukte säga: om det regnar i päron-
blomsten, så regnar det i råg blomsten
med.

Someiga trodde att solen smälte här-
nan, och att det var genom detta som det
blev "bollsborn" (d.v.s. mjöl dryg) i rå-
gen.

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Måbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Mr. Kristiansson
 Uppteckningsår: 1928 Född år -64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

(5)

Uppteckningen rör Räglu (forts.).

Man slår räglu, kugges den inför Skären mot fälet!

Räglu bindes med räglu som den är, så att den kommer med i hop kuggringen.

När man slår den sista plätten, säger man att man skall ta harlen - "föt om där har varit räglu så håller han sig undan ö undan till den sista plätten."

Man sätter upp räglu i travar. 12 par i en trav. Men de brukte å säga "prätta trav", den gång det var tio - 10 par. Men medelst sättes man inte mer än 6 par. Då komma de inte att ö lägga sig så

Ta harlen!

forts.!

ACC. NR. 5652

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Ant. Kjellansson
Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult

34

(6)

Uppteckningen rör Rågen (forts.).

mkt. - När det är så kinligt, så har man brukat ha krekor, med stör när det regnar nämligen.

De hade för sig, när då blev en udda-mek över, så blev då me sin nästa ä, så vi fylla den, men blev det jämt, ja, så då får vi inte me sin nästa. Ä, än vi fingo i år, spde man då.

Om regn var någgonenda, så skulle den gå en skäppa på träven.

"Vasaråg", namnet på en gammal rågsord.

Travena skulle sättas "södrät" (d.v.s. i

forts.!

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lager Nilsson
Härad: N. Sjöbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: And. Kristiansson
Uppteckningsår: 1938 Född år -64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

35

(7)

Uppteckningen rör Rågen (-forts.).

sydö nor.), så än solen kom åt att skina på
bägge sidor.

Den får stå en fyra dar än torkea.

Är rågen stor & lång, så kan man näs-
tan inte ha mer än fyra travar i lasset.
Annars mer: sex till åtta travar.

Om som kastar fram nederka till den
som läggs d. lavar den i lodan, kallas
"nederkräkor".

Om man behövde ha till kvarnen så
fort som möjligt, eller om man sig än
man inte fick tid & trocka" såda.

forts.!

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Grödkby
Socken: Fagerhult Berättat av: And. Kristiansson
Uppteckningsår: 1908 Född år 64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

(8)

Uppteckningen rör Rågen (forts.).

råg" så brukade man slå nekerna i logbal-
ken, så att de ramlade ut. Det kalla-
de man då "dacka" dem.

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. NR. 5652

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Närbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Mnd. Kristhansson
 Uppteckningsår: 1928 Född år -64 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

37

(9)

Uppteckningen rör Rågen (forts.)

När det var hemkört ö inlagt, det sista av
 vad som var spilt vid ladan då, det
 skulle kvinnan råfra in ö lägga in, så
 blev det mest hon-jur, som blev jöta
 i gården. Det var ngt gammalt, men in-
 te allmänt. Det lade mor om. Men
 annars varligt vis, har det nu jöts av
 vsm som varit bäst i sin färd till det.

Skriv endast på denna sida!

(slut.)

ACC. NR. 5652

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Lage Nilsson

Härad: N. Åbo

Adress: Eridby

Socken: Fagerhult

Berättat av Ant. Kristiansson

Uppteckningsår: 1938

Född år 1864 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

38

Uppteckningen rör Mage på får ö foder tillgången.

Ven dö "dubbel mage", om där var en större l.
mindre öppning, som kom till synes, när
som man slaktade får, så sade man: om
där bara var en liten öppning än de hade
"lagt in" för att spara foder: skulle bli lång
minuter! Men var öppningen stor: så vore det som
om deras mage vore beräknad efter god till-
gång på foder under vintern.

5652

Skåne

av Lage Nilsson,

N. Åbo

Gården,

Fagerhult

efter Anton Kristiansson,

uppt. 1938

f. 1864 i Fagerhult.

39

Rockaren

1-2

Rockare - den som slaktade hästar. Han tog
 ju järna en stycke hästar av hästen, som
 han slaktat. Rockaren hade sitt särskilda di-
 stinkt. Kallades även efterhöst-smittare, övrigt
 fick de smittas något, för de fick slå en påle i
 jorden, som de skulle binda ut bladen på, när de
 flödde dem. Man slaktade förtas hästen på
 hösten, när sommaren var över, för då skulle
 han vara klar för sommaren så länge det var
 något att skjuta. så det blev för den skall på
 efter hösten. - Rockarna var en kast för sig.
 I den gamla stugan som var som en vinhet bygg-
 nad fanns rockare bjälken. Rockaren fick inte gå

forts.!

5652

Sk. o.
N. Asbo
Fagerhult
Upt. 1938

av Lage Nilsson,
Gäddby,
efter Hsten Kristiansson,
f. 1864 i Fagerhult
Raskaren.

40

(2)

objuden innanför den bjälken.

Man kallade sedan även "fakare" [fakärar]"
för raskare, sådana som flackade omkring
öförlennade ödykt. Trol. så för de rakade [rakar]
i kring på vägarna.